

Belinski, „la adresa... omului nenorocit, această caricatură în care există atât de multă poezie, atât de multă filosofie, această poveste a bolii psihice, expusă într-o formă poetică, impresionantă prin sinceritatea și adâncimea ei...”

Actorul rostește textul cu o limpezime de cristal, dar și cu religiozitate. El trezește pe rând râsul, mila, compătimirea, revolta pe cei care-l chinuie... Iar în final, când își cheamă mama să-i aducă liniștea, fie și în moarte, nimănui din sală nu cred să nu i se fi umezit ochii.

Ce dacă scrie în jurnal că a ajuns la 86 martorie su la 43 anul 2000 (ce îndepărtat li s-o fi părut spectatorilor din 1835, anul pe care noi nu doar l-am ajuns, ci l-am și trecut!), când, strivit de tot, în cămașa de forță, își evocă bătrâna mamă ca pe ultima salvare ?

Ropotele îndelungi de aplauze au răsplătit o creație remarcabilă, pentru care merită felicitări actorul-regizor Anton Tauf, scenograful plin de fantezie Cristian Rusu, actorii care alcătuiesc personajul colectiv și, nu în ultimul, rând Direcția artistică a Naționalului care găzduiește acest spectacol.

Teatrul Național „Lucian Blaga“, Cluj-Napoca – Însemnările unui nebun de N.V. Gogol. Traducerea: Emil Iordache. Regia: Anton Tauf. Scenografia: Cristian Rusu. Cu: Anton Tauf, Cristian Rigman, Eva Crișan, Romina Merei, Maria Seleș, Maria Munteanu, Cătălin Herlo, Cătălin Codreanu. Data premierei: 30 noiembrie 2006.

La soldatul... lăudăros, să nu te duci cu sacul

În caietul-program frumos și echilibrat, alcătuit de secretara literară Eugenia Sarvari (de altfel, toate materialele publicitare care li se datorează ei și Roxanei Croitoru, consultant artistic, au un conținut bine gândit și formă grafică plină de grație), regizoarea Mona Chirilă explică doct, într-un microeseu dens, cam ce ar dori să spună publicului anului 2007 prin comedia lui Plaut, autor care, aflăm tot din caietul – program, este, surprinzător, pentru prima dată prezent pe un afiș teatral clujean.

Din păcate, prea multe nu se pot spune, decît dacă rescrii cumva comedia, cam prăfuită la ora asta; se pot salva însă multe dintre momentele depășite și naive din cale-afară prin jocul actorilor, contribuția lor fiind esențială în crearea atmosferei, elementul ludic, plăcerea jocului înlocuind cumva inocența și credulitatea personajelor-lucruri imposibil de acceptat de către tinerii mileniului III. Altminteri, putem glosa despre păcatele neschimbate ale semenilor noștri, cum ar fi minciuna, ipocrizia, avariția, infidelitatea, lăcomia, lenea, violența, etc. *Cui prodest?* Să râdem cu dezinvoltură, luându-ne distanța de cei proști ce pot fi ușor păcăliți de oamenii simpli isteți și plini de umor ? Poate...

Acest deziderat, ca să zic așa, i-a reușit Monei Chirilă care a mizat pe pofta de joc a unei trupe tinere a teatrului; ceea ce a lipsit însă spectacolului, după a mea părere, a fost, în primul rând, cursivitatea poveștii, cam încălțită la Plaut, dar care putea fi ușor rescrisă de către regizoare, dat fiind că nu o dată ne-a obișnuit cu asemenea intervenții. Spectatorii s-au lăsat furați de jocul actorilor, cei mai mulți, dar pentru cine nu știa chiar nimic despre **Soldatul Fanfaron** al lui Plaut era cam greu să-ți relateze

Foto: Nicu Cherciu

cursiv povestea; acum, ce să zic eu, s-ar putea să nici nu-i prea intereseze pe tinerii care văd atâtea grozăvii la cinema, la televizor și, mai ales în realitățile de pe glob, cum a răpit-o Fanfaronul pe tinerica aceea și cum l-a păcălit ea ... drăgostindu-se cu iubitul ei. Dar oricum, cred că e foarte important să și *știi* ce vezi, nu ?

În al doilea rând, cred că i-a lipsit actorul care putea face mai mult pentru punerea în valoare a fanfaronului gradat. Nu vreau să-l jignesc pe interpret, pe Emanuel Petran, Doamne ferește!, altfel actor serios și întru totul stimabil, fiindcă a jucat corect și nu de puține ori a depus râvnă cinstită în siluetarea personajului, dar un asemenea personaj își ia cel puțin jumătate din umorul și vioșia personale ale (nu spun și talentul) interpretului. Cu alte cuvinte, un regizor pune *Hamlet* exclusiv când are actorul potrivit. Eu l-am văzut în comedia lui Plaut pe Ovidiu Schumacher la Teatrul Bulandra, acum mulți ani, secondat de Mircea Diaconu și Fory Etterlé, într-un spectacol semnat de Ioan Taub. El a practicat un joc destul de sobru, impus de viziunea regizorală, dar simpla sa apariție stârnea râsul în cascade. Ca să nu mai vorbesc de argintul-viu Diaconu, istețul sclav care-l duce de nas pe prostănacul gradat, sau de rafinamentul și bonomia bătrânului ocrotitor al iubirii celor doi tineri, interpretat de Etterlé.

În spectacolul clujean, Ovidiu Crișan mi s-a părut foarte bun, doar poate puțin plictisit sau obosit, fiindcă el, de fapt, dirija totul, era un fel de *metteur-en-scène* al spectacolului-farsă pus la cale. De ce zic că era f. bun ? Păi, mai ales pentru că mi s-a părut că știe perfect ce joacă și că uneori chiar voia să preia și ceva din jocul celorlați. Poate e numai o părere... Oricum, intervențiile sale, chiar așa, mai fără chef, au fost tot timpul diriguitoare în labirintul poveștii.

Grupul celor implicați în vesela farsă sunt un fel de trupă carnavalescă pregătită să comenteze, în același timp, ce se petrece pe scenă. Regizoarea a optat, în spiritul Antichității, pentru actori-bărbați și pentru rolurile feminine, ceea ce pe de o parte i-a permis să le dea o notă (și) mai deșănțată, pe de alta, să facă trimiteri spre deviații sexuale devenite și la noi banale la ora aceasta. Dar când mă gândesc cum așteaptă mereu actrițele să fie distribuite în și așa puținele roluri pentru femei, mi s-a făcut milă că nu și-au găsit și aici locul.

Decorul lui T.Th.Ciube mi s-a părut întru totul adecvat textului, materialele alese au avut, în simplitatea lor, mult rafinament. Costumele Eugeniei Tărășescu Jianu au creat și ele coloritul atât de necesar comediei: au avut haz chiar și pălăriile cu boruri foarte largi, iar felul cum își purtau rochiile „fetele” și curtezanele au atras aplauze.

Muzica a adus un plus de atmosferă atât în momentele hazlii, cât și în cele tragicomice cum era cel cu pedeapsa la mașina de bătut...oamenii păcătoși (ingenios aparat).

Nu cred că a interesat-o prea mult pe Mona Chirilă latura moralistă a comediei latine, ci mai degrabă profesoara din ea a dorit să ofere studenților (și implicit publicului clujean) o mostră de teatru-lecție despre cum se făcea teatru pe vremea lui Plaut. Asta a reușit.

Acum rămâne de văzut dacă pe parcursul jocului, cum se întâmplă nu o dată, spectacolul se va rota și va câștiga în umor și poftă de joc. Cât despre clarificarea poveștii în sine...nu cred că se mai poate schimba ceva.

Teatrul Național „Lucian Blaga”, Cluj-Napoca – Soldatul fanfaron (Miles Gloriosus), comedie de Plaut. Traducerea: Nicolae Teică. Regia: Mona Chirilă. Decorul: T.Th. Ciube. Costume: Eugenia Tărășescu Jianu. Ilustrația muzicală: Corina Sirbu. Cu: Emanuel Petran (*Pyrgopolinices*), Cătălin Herlo, Ovidiu Crișan, Cristian Grosu, Matei Rotaru, Silviu Iorga, Cătălin Codreanu, Ștefan Lupu. Data premierei: 3 aprilie 2007.